

УДК 331.526

Альошина Тетяна Валеріївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Український державний університет науки і технологій*

Алешина Татяна Валерьевна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры менеджмента
Украинский государственный университет науки и технологий*

Aloshyna Tetiana

*PhD in Economics, Assistant Professor of the Department of Management
Ukrainian National University of Science and Technology*

**ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО
РЕГІОНУ**

**ИССЛЕДОВАНИЕ РЫНКА ТРУДА ДНЕПРОПЕТРОВСКОГО
РЕГИОНА**

LABOR MARKET RESEARCH IN DNIPROPETROVSK REGION

***Анотація.** У статті розглянуті основні тенденції та особливості розвитку ринку праці Дніпропетровського регіону. Зібрано та проаналізовано матеріали державної статистичної звітності України та Головного управління статистики у Дніпропетровській області щодо загальної ситуації, що склалася на ринку праці України та регіонів за останні роки. У статті проаналізовано показники робочої сили України у розрізі регіонів за останні п'ять років, визначено місце ринку праці Дніпропетровської області у загальній структурі ринку праці України. Проведено комплексний аналіз показників робочої сили Дніпропетровського регіону за чисельністю зайнятих осіб, статевою структурою зайнятого населення та динамікою відповідних показників. Визначено структурні*

зміни складу безробітного населення регіону за територіальною та статевою приналежністю, а також досліджено зміни статево-вікової структури безробітного населення за останні п'ять років. Проведені дослідження дали змогу оцінити структурні зміни робочої сили регіону, які супроводжуються скороченням чисельності робочої сили, зниженням чисельності робочої сили, збільшенням чисельності безробітного населення.

Ключові слова: ринок праці регіону, робоча сила, структура, зайнятість, безробіття.

Анотація. В статті рассмотрены основные тенденции и особенности развития рынка труда Днепропетровской области. Собраны и проанализированы материалы государственной статистической отчетности Украины и Главного управления статистики в Днепропетровской области, в которых представлена информация об общей ситуации на рынке труда Украины и регионов в последние годы. В статье проанализированы показатели рабочей силы Украины в разрезе регионов за последние пять лет, определено место рынка труда Днепропетровской области в общей структуре рынка труда Украины. Проведен комплексный анализ показателей рабочей силы Днепропетровского региона по численности занятых лиц, половой структуре занятого населения и динамике соответствующих показателей. Определены структурные изменения состава безработного населения региона по территориальной и половой принадлежности, а также исследованы изменения половозрастной структуры безработного населения за последние пять лет. Проведенные исследования позволили оценить структурные изменения рабочей силы региона, сопровождающиеся сокращением численной рабочей силы, снижением

численности рабочей силы, увеличением численности безработного населения.

Ключевые слова: рынок труда, рабочая сила, структура, занятость, безработица.

Summary. *The main tendencies and peculiarities of the labor market development of Dnipropetrovsk region are considered in the article. There were collected and analyzed the materials of Ukrainian statistical report and Dnipropetrovsk region reports of Statistics Department. There were analyzed general situation of the labor market in Ukraine and regions. The article includes indicators of the labor force of Ukraine in terms of regions over the past five years, identifies the place of the labor market of Dnipropetrovsk region in the overall structure of the labor market of Ukraine. A comprehensive analysis of the labor force indicators of the Dnipropetrovsk region by the number of employed persons, the gender structure of the employed population and the dynamics of the relevant indicators. The structural changes in the composition of the unemployed population of the region by territorial and sexual affiliation are determined, as well as the changes in the sex and age structure of the unemployed population over the past five years. The conducted research made it possible to assess the structural changes in the region's labor force, which are accompanied by a reduction in the labor force, a decrease in the labor force, and an increase in the unemployed population.*

Key words: labor market of the region, labor force, structure, employment, unemployment.

Постановка проблеми. Будь-який регіон країни має свої відмінності у формуванні ринку праці, які обумовлені територіальними межами, галузевою спрямованістю господарства та рівнем розвитку економіки та безпосередньо впливають на структуру робочої сили регіону, визначають

структуру зайнятості та рівень доходів населення, а також методи регулювання ринку праці з боку місцевих органів влади. Без знання специфіки територіальної організації ринку праці не можливо прогнозувати розвиток всієї економіки країни, розробляти національні програми зайнятості і боротьби з безробіттям.

Стан ринку праці Дніпропетровської області є одним з вагомих чинників конкурентоспроможності економіки та соціальної стабільності регіону, а також ваговою складовою розвитку державного ринку праці. Саме тому дослідження тенденцій розвитку робочої сили Дніпропетровського регіону набуває особливої актуальності, як стратегічно-важливого підґрунтя розвитку економіки регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку ринку праці Дніпропетровського регіону висвітлені в наукових працях таких вчених як Гордєєва-Герасимова Л.Ю. [1], Бабенко А.Г., Бондаревська К.В.[2], Чупілко Т. А., Клокова Л. О. [3], Черба В. М., Сіліна І. С. [4], Сергєєв В.В., Зборовська О.М, Кузнецова В.П. [5].

Ряд нових аспектів даної проблеми залишається недостатньо вивченою та потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є проведення аналізу робочої сили, зайнятості, безробіття та основних явищ на ринку праці Дніпропетровського регіону.

Виклад основного матеріалу. Ринок праці Дніпропетровського регіону займає одну з ключових позицій на загальнонаціональному ринку праці, оскільки є найбільшим серед регіональних за чисельністю економічно активного населення та рівнем зайнятості. Тенденціями розвитку ринку праці Дніпропетровщини до початку карантину у 2020 році були: високі показники зайнятості населення, зниження рівня безробіття завдяки високому рівню працевлаштування та створенню нових робочих місць на підприємствах регіону.

Виклики сьогодення, пандемія та карантин суттєво вплинули на стан розвитку робочої сили регіону, тому для визначення фактичного стану ринку праці Дніпропетровської області, доречно провести детальний аналіз динаміки робочої сили протягом 2016-2020 рр.

За методологією державної служби статистики, під робочою силою розуміють населення обох статей віком 15 років і старше, яке впродовж обстежуваного періоду мало статус зайнятого або безробітного населення та забезпечувало пропозицію робочої сили на ринку праці [6]. Для глибокого аналізу тенденцій розвитку ринку праці досліджуваного регіону, проаналізуємо динаміку показників робочої сили на ринку праці Дніпропетровського регіону.

Так, протягом досліджуваного періоду, Дніпропетровська область займала лідируючі позиції за чисельність робочої сили у розрізі регіонів, при цьому протягом 2016-2019 рр. спостерігалась чітка тенденція до збільшення відповідного показника (табл. 1).

Необхідно відмітити, що Дніпропетровська область разом з Харківською, Львівською, Одеською та Донецькою областями, входить до першої п'ятірки областей з найбільшою чисельністю робочої сили та «очолює» цей список за відповідним показником.

Найвищі показники чисельності робочої сили Дніпропетровського регіону відмічені у 2016 році – 1594,9 тис. осіб, тоді як у 2020 році чисельність робочої сили складала 1496,8 тис. осіб. За роками простежується тенденція до зниження загальної чисельності робочої сили регіону, що викликано міграційними процесами та підвищенням рівня смертності.

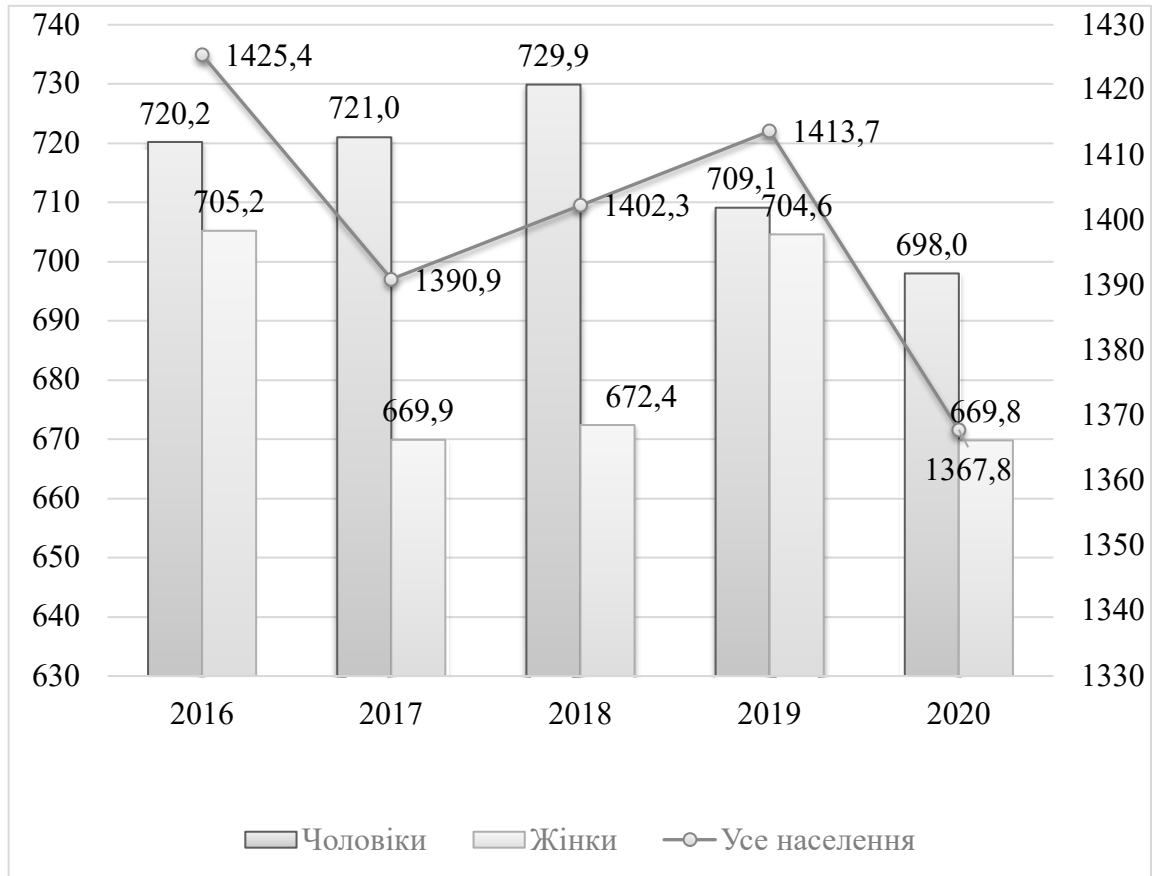
Чисельність робочої сили по регіонам України у 2016-2020 рр.,
тис. осіб

Область	2016	2017	2018	2019	2020
Вінницька	729,8	717,4	724,3	729,4	710,7
Волинська	431,8	418,1	419	425,2	416
<i>Дніпропетровська</i>	<i>1547,1</i>	<i>1520,1</i>	<i>1523,8</i>	<i>1532,4</i>	<i>1496,8</i>
Донецька	871,3	859,6	861,4	864,7	838,8
Житомирська	571,3	572,6	576,5	576,7	549,4
Закарпатська	561,8	554,5	558,5	559,8	551,4
Запорізька	816,3	805,9	812,6	819,1	791,7
Івано-Франківська	610,4	610,9	613,7	619,7	599,3
Київська	789,8	793	806,8	819,8	811,6
Кіровоградська	428,8	429,4	430,4	431,8	414,7
Луганська	355,5	350,4	351,4	352	339,4
Львівська	1134,9	1136,6	1139,9	1150,3	1123,8
Миколаївська	551,4	546	549	550,7	537,1
Одеська	1073,1	1063,8	1070,6	1084,2	1067,1
Полтавська	653	653,3	653,9	661,4	643,2
Рівненська	530,5	520,3	524,2	530	513,8
Сумська	527,3	529,4	531,5	532,1	507,7
Тернопільська	460,4	453	458,6	464	450,4
Харківська	1321,2	1327,5	1329,6	1331,1	1288,1
Херсонська	496,9	497,2	499,5	503,8	490,1
Хмельницька	563,1	566,2	570	574,6	560,6
Черкаська	577,3	577,6	578,4	580,1	557,6
Чернівецька	411,8	414,1	415,9	423,4	413,3
Чернігівська	478,7	479,6	480,7	485,1	466,7

Джерело: складено автором на основі [6-11]

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області чисельність зайнятого населення регіону у віці 15-70 років зменшилась у 2020 році на 45,9 тис. осіб у порівнянні з 2019 роком та склала 1367,8 тис. осіб. Найвищі показники зайнятості населення у працездатному віці зафіксовано у 2016 році – 1425,4 тис. осіб. відповідно. Протягом досліджуваного періоду рівень зайнятості населення коливався в межах 58-60 % до загальної чисельності населення регіону.

Динаміка чисельності зайнятих осіб у 2016-2020 роках представлена на рис. 1.

**Рис. 1. Чисельність зайнятих осіб у віці 15-70 років на ринку праці
Дніпропетровського регіону у 2016-2020 роках, тис. осіб**

Джерело: складено автором на основі [7-11]

Структура зайнятості ринку праці Дніпропетровської області дещо змінилась за останні п'ять років. За умови, що чисельність зайнятих чоловіків завжди перевищувала чисельність працюючих жінок, у 2016 році працюючі жінки склали 49,5 %, тобто майже половину від усіх зайнятих регіону. У 2017-2018 роках чисельність зайнятих чоловіків перевищувала чисельність працюючих жінок на 3 % і складало 52-53% від чисельності зайнятих. Показники зайнятості за статтю вирівнялись у 2019 році, коли жінки та чоловіки мали майже однакові показники зайнятості, але через карантин та у 2020 році чисельність офіційно зайнятих жінок знову зменшилась.

За даними Державної служби зайнятості, статус безробітного впродовж 2020 року мало 129,0 тис. осіб, що фактично дорівнює показнику 2017 року. При цьому чисельність безробітних у 2020 року на 10,3% більше порівняно з 2019 роком та на 10,6% більше ніж у 2015 році. У 2016 та 2018 роках чисельність безробітних за даними Державної служби статистики становила близько 121 тис. осіб (табл. 2.).

Таблиця 2

**Показники безробітного населення Дніпропетровської області
у 2016-2020 рр.**

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	
					всього	відхилення до 2016 (+/-)
Безробітне населення у віці 15-70 років, тис. осіб	121,70	129,20	121,50	118,70	129,00	7,30
Жінки, тис. осіб	45,00	47,80	56,60	51,50	59,10	14,10
Чоловіки, тис. осіб	76,70	81,40	64,90	67,20	69,90	-6,80
Міське населення, тис. Осіб	101,10	107,10	103,10	97,40	103,20	2,10
Сільське населення, тис. Осіб	20,60	22,10	18,40	21,30	25,80	5,20

Джерело: складено автором на основі [7-11]

Чисельності безробітних на ринку праці Дніпропетровської області зросла на 14,1 тис. чоловік порівняно з 2016 роком. Це явище особливо торкнулось жінок працездатного віку. У той же час, чисельність безробітних чоловіків навпаки скоротилась на 6,8 тис. осіб., хоча найнижча чисельність безробітних чоловіків була зафіксована у 2018 році і становила 64,9 тис. чоловік.

Серед безробітних громадян обстеженого регіону, структура їх чисельності у 2020 році за віковими групами відображається наступним чином: безробітна молодь у віці 15-24 роки – 16,2 тис. осіб, безробіття у віковій групі основного працездатного віку 25-59 років – 112,6 тис. осіб

Протягом 2016-2020 років, головною тенденцією безробіття у розрізі місцевості є високий рівень безробіття у містах та відповідно невисокий показник безробітних серед сільського населення. Не виключенням є рівень безробіття міського населення у 2020 році. Чисельність безробітних у містах у 2020 році становив 103,2 тис. осіб, тоді як у сільській місцевості відповідний показник набагато нижче – 25,8 тис. осіб відповідно.

Таким чином, проаналізовані тенденції розвитку ринку праці Дніпропетровської області за показниками чисельності робочої сили, рівня зайнятості та рівня безробіття.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розв'язок у даному напрямі. За результатами аналізу можна зробити наступні висновки: ринок праці Дніпропетровської області є найбільшим у регіональному вимірі; чисельність робочої сили скоротилася за останнє п'ятиліття, але рівень участі населення у робочій силі має стабільні тенденції; протягом 2016-2020 років показники зайнятості регіону були найвищими у на регіональному рівні, проте відбулося зниження відповідного показника у досліджуваному регіоні; протягом 2016-2020 років регіон мав лідируючі позиції за кількістю безробітного населення.

Необхідно відмітити, що сучасні тенденції розвитку робочої сили регіону є негативними та пов'язані з посиленням кризових явищ через ситуацію із карантинними заходами, які запроваджені для протидії поширенню пандемії коронавірусу Covid-19.

Література

1. Гордєєва-Герасимова Л.Ю. Ринок праці як соціальна передумова формування фінансової бази регіону // Молодий вчений, червень, 2016. № 6 (33). С. 33-38.
2. Бабенко А.Г., Бондаревська К.В., Максименко К.В. Аналіз стану зайнятості та безробіття населення в Дніпропетровському регіоні //

Вісник Донецького національного університету, Серія В: Економіка і право. 2012. № 2. С. 17-20.

3. Чупілко Т. А., Клокова Л. О. Ринок праці та безробіття як відображення соціально-економічної ситуації в країні // Ефективна економіка. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5575>
4. Черба В. М., Сіліна І. С., Лінник А. О. Аналіз регіональних особливостей та диспропорцій ринку праці України // Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 11. С. 62-66.
5. Сергеев В.В., Зборовська О.М., Кузнецова В.П. Динаміка і аналіз безробіття у Дніпропетровській області // Академічний огляд. 2012. №2 (37). С. 53-59.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Статистичний збірник «Економічна активність населення Дніпропетровської області у 2016 році» // Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Дніпро: 2017. 86 с.
8. Статистичний збірник «Економічна активність населення Дніпропетровської області у 2017 році» // Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Дніпро: 2018. 95 с.
9. Статистичний збірник «Економічна активність населення Дніпропетровської області у 2018 році» // Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Дніпро: 2019. 91 с.
10. Статистичний збірник «Робоча сила Дніпропетровської області у 2019 році» // Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Дніпро: 2020. 95 с.
11. Статистичний збірник «Робоча сила Дніпропетровської області у 2020 році» // Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Дніпро: 2021. 63 с.

References

1. Hordieieva-Herasymova L.Iu. Rynok pratsi yak sotsialna peredumova formuvannia finansovoi bazy rehionu // Molodyi vchenyi. Cherven, 2016. № 6 (33). S. 33-38.
2. Babenko A.H, Bondarevska K.V., Maksymenko K.V. Analiz stanu zainiatosti ta bezrobittia naseleennia v Dnipropetrovskomu rehioni // Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu, Serii V: Ekonomika i parvo. 2012. № 2. S. 17-20.
3. Chupilko T. A., Klokova L. O. Rynok pratsi ta bezrobittia yak vidobrazhennia sotsialno-ekonomichnoi sytuatsii v kraini // Efektyvna ekonomika. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5575>
4. Cherba V. M., Silina I. S., Linnyk A. O. Analiz rehionalnykh osoblyvostei ta dysproportsii rynku pratsi Ukrainy // Investytsii: praktyka ta dosvid. 2016. № 11. S. 62-66.
5. Serheiev V.V., Zborovska O.M, Kuznetsova V.P. Dynamika i analiz bezrobittia u Dnipropetrovskii oblasti // Akademichnyi ohliad. 2012. №2 (37). S. 53-59.
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Statystychnyi zbirnyk «Ekonomichna aktyvnist naseleennia Dnipropetrovskoi oblasti u 2016 rotsi» // Holovne upravlinnia statystyky u Dnipropetrovskii oblasti. Dnipro: 2017. 86 s.
8. Statystychnyi zbirnyk «Ekonomichna aktyvnist naseleennia Dnipropetrovskoi oblasti u 2017 rotsi» // Holovne upravlinnia statystyky u Dnipropetrovskii oblasti. Dnipro: 2018. 95 s.
9. Statystychnyi zbirnyk «Ekonomichna aktyvnist naseleennia Dnipropetrovskoi oblasti u 2018 rotsi» // Holovne upravlinnia statystyky u Dnipropetrovskii oblasti. Dnipro: 2019. 91s.

10. Statystychnyi zbirnyk «Robocha syła Dnipropetrovskoi oblasti u 2019 rotsi»
// Holovne upravlinnia statystyky u Dnipropetrovskii oblasti. Dnipro: 2020.
95 s.
11. Statystychnyi zbirnyk «Robocha syła Dnipropetrovskoi oblasti u 2020 rotsi»
// Holovne upravlinnia statystyky u Dnipropetrovskii oblasti. Dnipro: 2021.
63 s.